

Hoe uitgesproken kunnen gelovige wetenschappers zijn?

Herman Philipse
klamer jaco/Hollandse Hoogte

Collega's verdeeld over ruimte voor levensbeschouwing in academische wereld

INTERVIEW | ALWIN KUIKEN EN CAROLINE VAN KEEKEN

Is de kritiek op de Maastrichtse hoogleraar preventieve geneeskunde Onno van Schayck terecht? Hij trad deze week terug als directeur van het Limburgse onderzoekscentrum CAPHRI nadat ophef ontstond over een tv-interview. Hierin zei hij tijdens een gebedsgenezing een been te hebben zien aangroeien. Belachelijk, zegt de atheïstische filosoof Herman Philipse. Cees Dekker, hoogleraar moleculaire biofysica, is milder. Dinsdag ondertekende hij met andere (gelovige) hoogleraren een manifest om Van Schayck een hart onder de riem te steken.

U vindt het achterhaald om te denken dat geloof en wetenschap strijdig met elkaar zijn?

Cees Dekker: "Dat is onzin; grote namen als Pascal, Boyle en Newton waren allemaal christenen. Gedreven vanuit hun geloof, zijn ze de natuur gaan onderzoeken. Een wetenschapper mag dan een

godsdienst aanhangen, hij of zij blijft in navolging van de methodiek die binnen de wetenschap geldt."

Zelf kwam u ook in de belangstelling toen u aangaf interesse te hebben in het Intelligent Design, de beweging die gelooft dat er een - wellicht goddelijk - concept ten grondslag ligt aan de evolutietheorie.

"Tien jaar geleden had ik inderdaad interesse in Intelligent Design. Deze leer heb ik later verlaten nadat ik er wetenschappelijk in teleurgesteld was geraakt. Dit raket ik liever niet weer op."

Zouden wetenschappers niet moeten zwijgen over hun persoonlijke overtuigingen? De wetenschap zou ook gezien kunnen worden als een ambt.

"Nee, wetenschappers zijn creatieve, intelligente professionals met een fantastische expertise op hun vakgebied. De verscheidenheid aan levensbeschouwelijke achtergronden is waardevol binnen de wetenschap. Dit kan de wetenschap bevorderen. Het zal alleen nog wel even duren voordat de rest van de wereld er ook zo over denkt. Als ik zie hoe Van Schayck werd afgebrand, denk ik wel dat er nog een lange weg te gaan is."

Gênant, vindt de Leidse filosoof Herman Philipse Van Schaycks claim. De hoogleraar vindt diens besluit om terug te treden terecht.

Herman Philipse: "Hij heeft in dat EO-interview niet alleen verklaard dat hij een te kort been zag aangroeien. Ook claimde hij dat er röntgenfoto's van waren. Maar die blijken nu zoek te zijn. Als je dit soort onzin verkondigt, weet je wat de consequenties kunnen zijn."

Van Schayck heeft toch recht op zijn privéopvattingen?

"Als hij dit verhaal nou alleen tegen zijn vrouw had gezegd... Maar dit was een interview waarin hij als wetenschapper werd voorgesteld. Er zijn genoeg wetenschappers die gelovig zijn, maar die gaan daar behoedzamer mee om. Ze scheiden die zaken, of zeggen voorzichtig: misschien is de evolutie wel door God gestuurd."

Waarom is het minder erg als artsen die zich buigen over het lichaam zeggen: 'Achter zoiets complex moet wel een hoger plan zitten'?

"Dat is anders. Het leven heeft meerdere sferen. Je mag best je eigen opvattingen hebben, maar er zijn grenzen, vooral voor de directeur van een onderzoeksinstituut."

Waar ligt die grens dan volgens u?

"Neem de evolutietheorie. We weten van vele soorten hoe hun globale geschiedenis eruit heeft gezien. Maar we kunnen niet alles bewijzen omdat we niet van alle transities fossielen hebben. Iemand kan dus zeggen: misschien heeft God de geschiedenis ergens wel een handje geholpen. Wij kunnen niet bewijzen dat het niet zo is. Ik zou zeggen: de grens ligt op de plek waar je nog kunt discussiëren."

Van Schayck heeft zijn functie als directeur van CAPHRI neergelegd, maar blijft wel aan als hoogleraar. Moet hij helemaal maar stoppen?

"Dat hangt van zijn functioneren af. Als dat goed is, moet iemand één fout kunnen maken. We willen in Nederland wel heel erg snel dat er koppen rollen tegenwoordig. Maar hij moet wel een berisping krijgen."